

sesti suuntautunutta. Teoreettinen analyysi on minimissä. Kukaan ei tunnu asettavan kysymystä:

"Mistä tässä kaikessa oikein on kyse?"

Mitä uusi kansainvälinen tiedotusjärjestys on, mikä on sen merkitys tai vaikutus ja mitkä ovat sen edellytykset, ovat kysymyksiä, jotka paljolti jäivät analysoimatta. Vielä suuremmaksi puutteeksi näkisin kuitenkin, että edes nykyisen järjestyksen luonnetta ei kyetä analysoimaan punnituin käsittein.

Heikki Hellman

∴

UKTJ(tal) ja UKTJ(tied) TOYn
JÄSENILLASSA

Uusi kansainvälinen talousjärjestys (UKTJ) ja uusi kansainvälinen tiedotusjärjestys olivat aiheina TOY:n järjestämässä jäsenillassa 21.2.1979 Tampereella. Jäsenillan järjestelyistä vastasi assistentti Leena Paldán ja isäntänä toimi TOY:n puheenjohtaja Jukka Haapasalo. Alustuksia oli pyydetty dosentti Tapio Varikselta ja valt.lis. Jyrki Käköseltä sekä lyhyet puheenvuorot professori Yrjö Littuselta ja toimittaja Matti Karhulta. Paikalla oli vain vajaan kaksikymmentä asiasta kiinnostunutta, mutta ehkä juuri siksi keskustelu virisi sangen vilkkaana illan edetessä. Valitettavasti helsinkiläisten oli lähdettävä kesken keskustelun junalle VR:n omituisten aikataulujen vuoksi.

Ensimmäisenä alusti Suomen Akatemian tutkija Jyrki Käkönen. Hän käsitteli alustuksessaan erittäin laajasti ja perusteellisesti kehitysmaiden tilannetta kysyen mitä tiedotusvälineiden kautta kehitysmaista tiedetään? Käkönen vastasi, että sotia, konflikteja ja katastrofeja. Pelkästään tämänkaltaisten asioiden esittely tiedotusvälineissä vapauttaa meidät Käkösen mukaan tuntemasta syyllisyydentunnetta kehitysmaiden riistosta. Alustaja kysyi edelleen mitä tiedotusvälineiden kautta tiedotetaan kehityssuunnitelmista ja niiden toteuttamisesta? Niistä tiedotetaan Käkösen mukaan hyvin vähän. Tämän jälkeen Käkönen esitteli kehitysmaiden olosuhteista runsaasti tietoa, jota ei tässä ole mahdollista referoida. Kaiken kaikkiaan Jyrki Käkösen mielestä UKTJ on jäänyt tiedotusvälineissä liikaa sivuun.

Tapio Variksen alustuksesta on hänen oma tiivistelmänsä tämän selostuksen jälkeen.

TV 2:n ajankohtaistoimittaja Matti Karhu käsitteli kehitysmaita koskevaa tiedonvälitystä Yleisradion näkökulmasta. Hänen mukaansa kansainvälinen ajattelu ei ole lyönyt itseään Yleisradiossa lävitse. Yleisradiolla ei ole esimerkiksi "tuntosarvia", jotka seuraisivat länsimaissa tehtäviä ohjelmia kehitysmaista saatikka sitten "tuntosarvia" itse kehitysmaissa. Yleisradion ohjelmistossa noudatetaan länsimaisia uutiskriteerejä, jotka eivät juuri suosi ohjelmia kehitysmaista. Karhu muistutti vielä Yleisradion niukoista resursseista, jotka eivät riitä esimerkiksi UKTJ:n seuraamiseen, ja sitä paitsi hänen mukaansa tämäläiset ohjelmat ovat toi-

mituksellisesti vaativia. Lopuksi Matti Karhu esitti pohdittavaksi kysymyksen, missä määrin tiedotusvälineet ovat menneet mukaan strategiseen ajatteluun?

Professori Yrjö Littunen puolestaan arveli heti puheenvuoronsa alussa, että toiveet uuden kansainvälisen tiedotusjärjestyksen kohdalla ovat ylimitoitettuja. Hän esitti kolme syytä tähän arvioonsa:

- 1) Kehitysmaiden tiedotusalan resurssiolosuhteet ja valtasuhteet eivät lupaa paljon.
- 2) Sisällöllinen lähtökohta sisältää riskitekijöitä, sillä jo olemassaoleva tiedotuskäytäntö on samaa kuin ylikansallinen viihde. Tässä näyttelevät huomattavaa osaa myös kehitysmaiden sisäiset reaktiot, joista yhtenä esimerkkinä ekspanstiivinen islamilaisuus.
- 3) Valtarakennekysymys. Tässä on huomioitava niin sanotut subimperialistiset maat, kuten Israel, Brasilia, Etelä-Afrikka. Esimerkkinä Littunen esitti ne vaikeudet, joita Palestiinan vapautusrintaman PLO:n uutistoimisto WAFa on kokenut, vaikka WAFalla on hyvin koulutettua väkeä ja resursseja, se ei saa läpi uutisiaan. Toisaalta taas esimerkiksi Israel on tehnyt kulttuurivarkauksia palestiinalaisilta, mm. esittänyt palestiinalaisia tansseja Valkoisessa Talossa.

Littunen painotti kuitenkin lopuksi, että yllämainituista seikoista huolimatta ei ole mitään syytä defaitismiin.

Alustusten ja puheenvuorojen jälkeen käytiin vilkas keskustelu, joka ei kuitenkaan enää noudattanut tiukasti mitään teemaa vaan rönnsyi UKTJ:stä kulttuuri-imperialismiin ja suomalaisten rakennustoimistojen menestykseen ulkomailla. Keskustelun loppupuolella tutkija Kauko Pietilä palasi vielä Yleisradion tiedotuskäytäntöön. Pietilän mielestä Yleisradion tiedotusprinsiippi tuntuu olevan: jokainen erityinen näkökulma tulokoon esille. Tästä seuraa Pietilän mukaan paradoksi, että antamalla oikea kuva yhteiskunnasta salataan todelliset liikeyvoimat.

TAPIO VARIS:

ASERIISUNTA JA TIETOISUUS

Uusi kansainvälinen talousjärjestys samoin kuin aseriisunta ovat YK-kielessä vakiintuneita prosesseja, joita lähes kaikki kannattavat mutta joiden suhteen on vähän varsinaisia muita tekoja kuin poliittisia aloitteita. Maailman nykyisen kehityskulun ja liennytyshäilytyksen yllättävän vaarallisen kääntymisen johdosta on tarpeellista puhua uuden tiedotusjärjestyksen yhteydessä entistä selvemmin välitettävän tiedon sisällöstä sekä kytkeä koko uudistusohjelma entistä selkeämmin YK:n perustehtävään, joka on maailmanrauhan turvaaminen. Ellei YK tässä tehtävässä onnistu, ei sillä ole edellytyksiä onnistua muissaakaan tehtävissä.